

Βαρώσια, 26η Φεβρουαρίου, 1951

Πρός τήν Κεντρική Γραμματεία
'Ανορθωτικού Κόμματος 'Εργαζομένου Λαού,
"Α.Κ.Ε.Λ"
ΛΕΥΚΩΣΙΑΝ.

Φίλοι,

Τό έγγραφο αὐτό ἔπρεπε πραγματικά νά εἶχεν ὑποβληθῆ ἀπό τές πρώτες μέρες τοῦ γυρισμοῦ μου στήν Κύπρο καί αὐτή ἦταν ἡ σκέψη καί ἡ πρόθεσή μου, ὅπως εἶχα πει τότε στούς φίλους Α. Φάντη καί Χρ. Σαββίδη. Δυστυχῶς τ ὀ ἀνάβαλα ἀπό τή μιὰ βδομάδα στήν ἄλλη, ἀπό τή μιὰ γιατί βρέθηκα πνιμένος μέ χίλιες δυό ὑποθέσεις κι ἀπό τήν ἄλλη γιατί ἀμφέβαλλα γαί τή σκοπιμότητα τῆς ἀνακίνησης ἑνός τέτοιου ζητήματος, τ ὀ σκοποῦ θά δημιουργοῦσεν ἀπλῶς συζητήσεις χωρὶς δυνατότητες νά ξεκαθαριστοῦν τὰ ζητήματα ἢ οἱ διαφορές, ποῦ γεννήθησαν μεταξύ δυό κομματικῶν μελῶν σέ μιὰ σειρά μικρῶν ἢ μεγάλων ἐπεισοδίων, ποῦ προστίθενταν τ ὀ ἕνα στ ὀ ἄλλο ἐπὶ μήνες στ ὀ ξένα.

Ἦταν καί τοῦτο ἕνα ἀπό τὰ κακά, ποῦ εἶχε τ ὀ κολόβωμα τῆς Πρεσβείας ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι εὐρέθηκε ἐκρίθηκε σκοπιμο καί ἀναγκαῖο ὀ φ. Εὐδωρος νά μεταβῆ στές χώρες τῆς ἄνω Ανατολῆς. Ἡ παρουσία τοῦ τρίτου μέλους χωρὶς ἄλλο θά ἐμπόδιζε τή δημιουργία προστριβῶν ἢ τ ὀυλάχιστο δέν θά τές ἀφηνε ν' ἀναπτυχθοῦν. Ἀπόδειξη εἶναι τ ὀ γεγονός ὅτι τίποτε ἀνάλογο δέν παρουσιάστηκε κατ ὀ τή διάρκεια τῆς παραμονῆς μας στήν Ἀγγλία καί ὅταν στή Γαλλία ἀρχισαν νά ἐκδηλώνονται τέτοιες δυσἀρέσκειες, ἢ ἐπέμβαση τοῦ φ. Εὐδωρα τές ἀμβλυνε.

Οἱ διαφορές αὐτές ἦταν ἀποτέλεσμα τοῦ χαρακτήρα, τ ὀν τ ὀρων συμπεριφοράς καί τῆς τακτικῆς, ποῦ ἀκολούθησε στή δουλειά ὀ φ. Παπαϊωάννου. Προκατειλημένος-ἀγνωστο γιά ποιούς λόγους-ἐναντίον μου, ὅπως μου τ ὀ δήλωσε κάποτε σέ στιγμὴ ἑξαΐνης, ὅταν μου ἔλεγε ὅτι "εἶχεν ἀπό τή πρώτη στιγμὴ τήν προαίσθηση π ὀς δέ θά περνοῦσε καλ ὀ μαζί μου", ἔφερε πάντα μαζί του ἕνα ἀπόθεμα ἐκκρηκτικῆς ψυχικῆς διἀθεσης ἐναντίον μου, τ ὀ σκοποῦ ἔσπαυσε μέ τ ὀ παραμικρό. Ἡ προκατ ὀληψη αὐτῆ ἦταν αἰχμή, ποῦ δέν ἀφηνε νά δημιουργηθῆ πλευρ ὀ ἐπαφῆς.

Ἄν δέν ἔχω καί ἐγ ὀ παρασυρθῆ ἀπό τὰ προσωπικά μου αἰσθήματα καί ἂν ἡ κρίση μου εἶναι ἀντικειμενική, τότε ὀ φ. Παπαϊωάννου πρέπει νά εἶναι ἕνας καθολογικά φιλόδοξος καί ἐγωιστής. Πρέπει νά εἶναι ὀ τελειότερος τύπος τοῦ Ἰησοῦ τῆ, ποῦ ἐλίσσεται κάθε φοράν ἀνάλογα μέ τές περιστάσεις, χρησιμοποιεῖ καί τὰ πει ὀ ἀντίθετα μέσα, τ ὀ σκοποῦ ἀγιάζει ὀ σκοποῦ. Εἶναι φιλομειδῆς π ὀς τοῦς ἡνθρώπους, ποῦ δέν τ ὀν ξαίρουν καί τ ὀν ὀσίων τήν ἐκτίμηση καί ἐμπιστοσύνη θέλει ν' ἀποκτήσῆ. Εἶναι τ ὀκτροῦν καί ὑποχωρητικ ὀς ἑκείνους, ποῦ ἀντιλαμβάνεται ὅτι λόγω θέσης ἢ κατ ὀ γενική ὀμολογία καί κρίση πρέπει νά ἂν ὀ ἀνώτεροῦ του. Ἐπιχειρηματολογεῖ, μέ τρόπο ὀμως διακριτικό σέ τέτοια περίπτωση καί πάντα ὑπολογίζοντας στήν ἐντύπωση, ποῦ πρέπει νά κάμη

σ' ἐκείνους ποῦ τὸν ἀκούουν. Ἐχει ὑπομονή καὶ φροντίζει νὰ βρῆ τρόπο, ποῦ θὰ διατυπώσῃ μὲν τὴν ἀπόψή καὶ τὴ διαφωνία του, χωρὶς ὅμως νὰ θίξῃ τοὺς ἀνώτερούς του, χωρὶς νὰ ταραξῆ ἢ νὰ προκαλέσῃ τὰ αἰσθήματα τῶν ἀκροατῶν του καὶ μὲ σαφῆ τὴ διὰθεση τῆς ὑποχωρητικότητος. Ὅταν ὅμως οἱ παράγοντες ἀλλάξουν καὶ φίλος αὐτοῦ βρεθῆ μπροστὰ σὲ ἴσους ἢ κατώτερούς του τὴ θέσῃ τῆς ἐπιχειρηματολογίας παίρνει ἡ ἀθθεντία καὶ ἡ ἀξίωση, τὴ διακριτικότητα διακατέχεται ὁ ἐτοιθειλισμὸς, ἡ χρονοτροχομένη εἰρωνία, τὸ σκόμμα καὶ ὁ σαρκασμὸς. Κάμνει ὀριμετὰ ἐπίθεση ἐναντίον ἄλλου, ἂν ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἐκεῖνοι, ποῦ τὸν ἀκούουν, εἶναι ἤδη προκατειλημμένοι ἐναντίον τοῦ ἄλλου καὶ μπορεῖ νὰ ὑπολογίξῃ στὴν προκατάληψή αὐτῆ καὶ στὴν ἐκμετάλλευσή της. Εἶναι ὁ τύπος τοῦ Γάλλου Μαριγέ· τοῦ λοχία ποῦ στέκει σὲ στάση ἀψογῆς προσοχῆς μὲν ἀντιληφθῆ τὴν παρουσίαν ἀνωτέρου του, μὰ γίνεται βλοσυρὸς, ἀπότομος καὶ σκληρὰ τυραννικὸς ὅταν βρεσκεται ἀνάμεσα στοὺς κατώτερούς του ἢ τοὺς ἀνθρώπους, ποῦ ἀπομυχαρκτηῖρα δὲν θέλουν νὰ δημιουργοῦν ἐπιστάσια καὶ δίνουν τόπο στὴν ὀργή. Δὲν σὲ σέβεται παρὰ ὅταν εἶσαι ἰσχυρότερός του. Εἰς τὸ βάθος ὑποφέρει ἀπὸ αἰσθημα κατατερότητας καὶ φροντίζει ν' ἀντιδράσῃ ἐμφαντικὰ γιὰ νὰ κεισθῆ περὶ τοῦ ἐναντίου καὶ ὁ ἴδιος.

Εἶναι εἰς ἑξάκτος, ὀργίλος καὶ παράφορος. Ὁ ἴδιος διηγεῖται ὅτι ὅταν ἦταν παιδί ἐκλώτισσε καὶ ἀναποδογύρισε τὸ τραπέζι, στὸ ὄποιον ἡ μητέρα του τοῦ ἐσέρβιρε φαί, ποῦ δὲν τοῦ ἄρεσκε, τσακκώθηκε μὲ τὸν πατέρα του καὶ ἐγκατέλειψε τὸ πατρικὸ του σπίτι κι' ἐξαφανίστηκε.

Μὲ ἀνάλογο ὀργίλο τρόπο ἐκδηλώθηκε πολλὰς φορές κατὰ τὴ διάρκειαν τοῦ ταξειδιοῦ μας γιὰτὶ ὑποφέροντας ἀπὸ αἰσθημα κατωτερότητας καὶ βλέποντας ὅτι τὰ σκοπτικά του βέλη ὄχι μόνον ἦταν ἀδύνατα νὰ διαπεράσουν τὸν θώρακα τῆς ἰδικῆς μου ὑπομονῆς ἢ τὴν ἰδική μου πνευματικὴ πανοπλία, ἀλλ' ἀντίθετα ἐπέστρεφαν στὸν ἴδιο, ἐκαταλαμβανόνταν ἀπὸ παραφορὰ, ἢ ὅποια τὸν ὠδήγησε κάποτε—ὅταν εἴμαστε στὸ Βουκουρέστι—καὶ σὲ ἀπειλὰς χειροδικίας, τὲς ὅποτες δυστυχῶς δὲν ἐδοκίμασε νὰ πραγματοποιήσῃ, γιὰτὶ εἶδεν ὅτι ὄχι μόνον δὲ μὲ καταπτόησαν μὰ ἡμουν ἐτοιμὸς νὰ τὲς ἐπιστρέψω ἐντονώτερες.

Μὲ τέτοιον τύπον καὶ μὲ τέτοιες διαθέσεις δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ μὴ γεννηθοῦν διαφορὰς, ὅταν μάλιστα τὰ πράγματα δὲν ἐξελισσονταν εὐνοϊκὰ καὶ παρουσιάζονταν δυσκολίες, ποῦ τὸν ἀναστάτωναν. Τὸ κακὸν ἀρχισεν ἀπὸ τῆς Γαλλίας. Εἶχε τὴν ἀπαίτησιν νὰ ξαίρω ποῦ θὰ ἐπηγαίναμε χωρὶς νὰ μοῦ πῆ τὸ πρόγραμμα τῆς ἡμέρας. ἦταν πάντα μὲ τὰ νεύρα του κι' ὅταν ἐζητοῦσε πληροφορίες γιὰ τὸ ἕνα ἢ τὸ ἄλλο μέρος, τὸ ἕνα ἢ τὸ ἄλλο πρόσωπο σ' ἕνα τόπο, ποῦ ὁ ἴδιος ἦταν τὸν προηγούμενον χρόνον, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε ὑπῆρξα προηγουμένως. Ἐδυσφοροῦσε καὶ ἀγανακτοῦσε γιὰτὶ δὲν ἠμύρεσα νὰ βρῶ τὰ γραφετὰ τῆς Γαλλικῆς Ἐφημερίδας "ὁ νέος πολιτικὸς καὶ τὸ ἔθνος" ἐν' ᾧ καὶ ὁ ἴδιος ἐδυσκολευτήκε νὰ τὰ βρῆ παρὰ τὸ γεγονός ὅτι τὰ εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν προτεραία.

Ὅσες φορές ἐδοκίμασα νὰ συζητήσω τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὀφείλους τὸ Γαλλικὸν κόμμα δὲν ἔδειξε οὐδὲν ἐνδιαφέρον στὴν ἀκοστολή ἢ τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὀφείλους ἢ Ἐφημερίδα τοῦ κόμματος, ἀντίθετα ἀπ' ὅ,τι ἀναμέναμε, δὲν ἔδωσε στὸ ζήτημά μας καμμιά δημοσιότητα τὸν ἐπιανε πέτομα καὶ ἀγανάκτηση. Μ' ἐθωροῦσε πέραν τοῦ ὄροντος ἐρευνητικὸ καὶ μοῦ ἀπέδιδε κακοπιστία καὶ ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸν ἴδιο.

∴

Όταν ζητούσα να μάθω γιατί το Τσεχοσλοβακικό Κόμμα δεν υιοθέτησε αμέσως το ζήτημά μας και δεν μας έδωσε καμιά βοήθεια παρά μόνο για να φύγουμε για την Κομμουνιστική Εδουλασία και την ίδια ανυπομονησία και νευρική κατάσταση. Αργότερα στο Βουκουρέστι έμπηγε τές φωνές, όταν έπληθαινοερχόταν στην Κομμουνιστική χωρίς να γίνεται τίποτε κι' έγω τοῦ ὑπέβαλλα ἐρωτήσεις για να κατατοπιστώ πάνω στους λόγους, που ἔδωσαν ἡμῶν το ζήτημά μας, το ὅποιο ἀντί να ξεκαθαρίσει και μετς να ξεμπλέξουμε, ἀντίθετα ἔβουθιζόμαστε ὁλονὲν και σε περισσότερο βάρθος και σκοτάδι. Δὲν ἀνεχόταν να εἶχα σχηματίσει και ἀποκομίσει ἐντυπώσεις διαφορετικές ἀπὸ τές δικές του, όταν ἐφεύγαμε ἀπὸ κάποια ἐπίσκεψη ἢ σύσκεψη. Δὲν εἶχε ποτὲ τὴν ὑπομονή να με διαφωτίσει ἐπὶ τῶν ἀπόψεων του, τές ὅποτες εἶχε τὴν ἀπαύτηση να δέχωμαι με ὅσο τὸ δυνατό ὀλιγώτερη ἢ και καθόλου συζήτηση, ἀφρίζε δὲ ὅσες φορές με ἄκουε να κἀνω παρατηρήσεις, που δὲν τοῦ ἦταν εὐάρεστες και μ' ἔφερε κάποτε στο Βουκουρέστι μέχρι τοῦ σήμερον να τοῦ ὑπενθυμίσω ὅτι οἰαδήποτε και ἂν ἦταν τὰ προσωπικά του αἰσθήματα πρὸς ἐμένα και οἱ ἀπόψεις του ὄφειλε να μὴ λησμονῆ ὅτι εἶχα κι' ἐγὼ τές ἐθύνες μου ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων, που μᾶς ἔστειλαν ν' ἀκούει τές ἀπόψεις μου κι' ἦταν δικαίωμα του να τές ἀπορρίψει και να ἐπιμεῖνη στές δικές του γιατί τοῦ ἀναγνώριζα ὅτι ὁ ἄνθρωπος τοῦ Κόμματος εἶχε περισσότερο ἐθύνη κι' ἔπρεπε να ἔχη ἐπικρατέστερη γνώμη μὴ και τὸ τρίτο μέλος τῆς Πρεσβείας δὲν ἦταν μαζί μας.

Σύμφυτοι πρὸς τὸν χαρακτήρα του ἦταν βέβαια και οἱ τρόποι του. Πάντοτε με κατεβασμένα τὰ μούτρα του, θάλεε κανεῖς ὅτι με θεωροῦσε κακὸν δαίμονα στην ὄλη πορεία μας, τὸν ἔπαιρνε ὁ διάβολος και τὸν ἔφερνε ὁ σατανᾶς, μὲ μιλοῦσε πολλές φορές μετὰ κόπου και ἀντί χαιρτισμοῦ ἄφηνε ἕνα βραχνὸ μαστημένο ψιθύρισμα. Στές δημόσιες ἐμφανίσεις, που εἶχαμε με τὴν συνδιάσκεψη τύπου στο Βουκουρέστι και τὴ Βουδαπέστη μὲ ἔκαμνε ὀργίλες παρατηρήσεις και ἐπέμενε να διακόψω τὴν ὀμιλία μου γιατί ἐνόμιζε πὼς ἔλεγα περισσότερα ἀπὸ ὅ,τι ὁ ἴδιος ἐφρονόυσε πὼς ἔπρεπε ἢ ἐδικαιούμου να πῶ, χωρὶς να εἶμαι πολιτικὸς καθὸ ὀδηγητής! Καὶ ὅμως ἡ Πράβδα, ὅταν ἀναδημοσίευσε ὅσα ἐλέχτηκαν στὴ συνδιάσκεψη τύπου στο Βουκουρέστι και δημοσιεύτηκαν στο Ρουμανέζικο τύπο, ἔβαλε περιέργως στὸ δικὸ μου στόμα πολλά, που ἐκεῖνος ἀνέφερε. Να πιστέψω πὼς αὐτὸ ἦταν τυχαῖο; Μὰ ἦταν παρὼν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ "ΤΑΣ" και ἦταν ἀκριβῶς ὅπως ἐλέχτηκαν δημοσιευμένα στο Ρουμανέζικο Τύπο. Κλένω μᾶλλον να πιστέψω πὼς ἡ ἐπίσημη Σοβιετικὴ Ἐφημερίδα ἤθελε πολύ σωστά-να παρουσιάσει τές δηλώσεις, και ἔγειναν μόνο ἀπὸ τὸ ἕνα, ἀλλὰ και ἀπὸ τὰ δύο μέλη τῆς Πρεσβείας. Δὲν ἔχθη ἀρεσκὴ ἡ ἰδέα να με παρουσιάσει ὁ ἄνθρωπος ἢ ἄπλο κομπέρ και τὸν φ. Γ. Γ. ὁ ἄνθρωπος πρῶταγωνιστῆ. Διφορετικά ἢ ἀλλαγὴ αὐτῆ τῶν πραγμάτων και γεγονότων μὲ εἶναι ἀκατανόητη. Διερωτῶμαι ἂν ὁ φ. Γ. Γ. ἐπρόσεξε ἀπὸ τὸ πρῶμα και ἐνδιαφέρθηκε να τοῦ ὀώσει κάποια ἐξήγηση.

Περισσότερα για τὸν τρόπο τοῦ φ. Παπαϊωάννου δὲν νομίζω ὅτι χρειάζεται να προστεθοῦν, γιατί ἀρκετὰ ἀναφέρονται και σε ὅσα κείνὸ πάνω ἀνῆρα για τὸ χαρακτήρα του, κριτικὸ ὅμως ἀναγκαῖο να προσθέσω ὅτι θὰ μπορούσα να ἀναφέρω και πολλά ἄλλα για να δεξῶ πὼς ἄλλη ἐκτίμηση και σεβασμὸς ἔδειχνε πρὸς ἕνα ἄνθρωπο, ὁ ὅποιο ὄφειλε ν' ἀναγνωρίσει ἰσότητα δικαιωμάτων και ἐθύνων.

Λίγα θα παραθέσω και για την τακτική, την όποια ο φ. Π. είτε ο ίδιος υιοθέτησε και ακολούθησε είτε του επιβλήθηκε, η όποια όμως φρονώ ότι υπήρξε επιζήμια. Ήταν η τακτική των προσωπικών επισκέψεων και επαφών με τα αδελφά Κόμματα ή την Κομμουνιστική, τακτική η όποια έκαμνε το έτερον των μελών της Πρεσβείας περιττό, δέν του έδιδε την ευκαιρία της προσωπικής αντίληψης των πραγμάτων και ζητημάτων και το περιάρριζε σε ό,τι μπορούσε να του παρουσιάσει ένα δεύτερο χέρι, ένός ανθρώπου μάλλον από το χαρακτήρα και την διάθεση, που άνωτέρω σας έσκιαγράφησα.

Σεις οι ίδιοι θα θυμάστε ότι, όταν έσυζητούσαμε τές άποψεις του Κάτο-Ζούχη, άποκάλυψε ο φ. Γ. Γ. ότι είχε μαζί του συνομιλία επί μισή ώρα, πριν με καλέσει να τον γνωρίσω και ν' άκούσω τές άποψεις του. Και εις μέν την ειδική αυτή περίπτωση είχα άπωσήποτε την ευκαιρία να δω και ν' άκούσω τον άνθρωπο, σ' όλες όμως τές άλλες περιπτώσεις ούτε είδα ούτε άκουσα κανένα. Και αυτούς τους Έλληνες συντρόφους στη Βουδαπέστη τους συνήντησα μόνο σ' ένα δείπνο, τίποτε δέν αντίλλαξα μαζί τους. Οι συναντήσεις είχαν συνοματικό χαρακτήρα κι έγινονταν "έρημην του άλλου μέλους".

"Αν αυτό έπιβαλλόταν ή όχι δέν το συζητώ. Ούτε κατακρίνω τον φ. Π. γιατί δέν υπέδειξε την αναγκαιότητα της κοινής συμμετοχής σε ό,τι άφορούσε το ζήτημά μας και το έργο της Πρεσβείας. Φρονώ όμως ότι αυτό έβλαψε, γιατί άφησε το έτερον των μελών της Αποστολής στο σκοτάδι και με πολύ λίγα στοιχεία για να σχηματίσει ή για να έχει έγκυρη και βέβαιη γνώμη. Την κατάσταση χειροτέρευσε το γεγονός ότι ένώ έκαθόμουν να περιμένω με ύπομονή να γυρίσει ο φ. Π. από τές προσωπικές επαφές του και να με κατατοπίσει με συντροφικό ένδιαφέρο και άνοιχτοκαρδοσύνη πάνω σε ό,τι είχε την ευκαιρία να πη και ν' άκούσει για το ζήτημά μας, εκείνος έδεικνυσε πολύ όλίγη προθυμία να με ένημερώσει και συχνά έσυγκρουόμαστε, όταν του έφαινόταν ότι συζητώ άποψεις ή πράγματα, που δέν έπρεπε κατά την γνώμη του.

"Έτσι πάρα πολλά πράγματα ήταν και παρέμειναν γρίφος για μένα. Γιατί το Γαλλικό Κόμμα δέν μας άξέωσε καμμιάς προσοχής; Γιατί η Ουμανιτέ δέν μας έδωσε άπό τές στήλες της όση φιλοξενία άναμέναμε; Γιατί η ΠΣΟ υπήρξε τόσο έπιφυλακτική άπέναντι στο ζήτημά μας; Γιατί όλοι ήσαν τόσο άκατατόπιστοι πάνω σ' αυτό κι είχαν πολλές άπορίες πάνω στην άμεση διεκδίκηση μας; Γιατί στη Τσεχοσλοβακία οι δικοί μας μας έβεβαίωσαν ότι όλα ήταν παρασκευασμένα και καταστρωμένα και όμως επί όλοκληρη έβδομάδα τίποτε δέν ήμπορέσαμε να κάμουμε κι άναγκαστήκαμε να ζητήσουμε διευκολύνσεις για το Βουκουρέστι! Έκει δέν μας ανέμεσε καλύτερη τύχη. Επί πέντε έβδομάδες έκαθόμαστέ εκεί και ως τώρα δέν έχω λάβα γιατί πήγαμε, άφού η Κομμουνιστική δεν έπρόκειτο-όπως ο φ. Παπαϊωάννου έλεγε-να μας δώσει καθοδήγηση, ή δε Ρουμανία δέν ήταν μέλος του ΟΗΕ; Τα καταφέραμε να εξασφαλίσουμε μια συνδιάσκεψη τύπου, αλλά γιατί οι έφημερίδες τους περιορίστηκαν άπλά να δημοσιεύσουν το τί έμεις είκαμε, δέν το συνάδενσαν όμως με κανένα σχόλιο; Γιατί δέν μας είδαν οι Έκπεθονοί του Κόμματος με τη δικαιολογία ότι είχαν καμπάνια για τίς κολλητικές, οι Συντεχνιακοί ήγέτες γιατί έλειπαν για τίς θερινές διακοπές και οι Έκπεθονοί του Έκουρ-γέλου γιατί έλειπε ή Άννα Πάουκερ; Γιατί δέν έθεωρήθηκε άναγκαίο

και δεν βοθηθηκαμε να παμε ΠΑΝΩ, αφ' ου προηγουμενος μας υποδεχτηκαμε να υποβαλουμε αιτηση; Γιατι περιπου ανδλογος ηταν παντος ο τροπος με τον οποτον μας υποδεχτηκαν σχετικα με την αποστολη μας; Γιατι δεν ημπορεσαμε να ρθουμε σε αμεση επαφη με τις κυβερνησεις και οη με τα υπουργεια των Ήξατερικων και να διδαχτομεν απο τη δικη τους γνωση και πετρα; Ηπως γιατι ηταν το Κορεατικο; Τότε γιατι δεν το ειδαμε και γιατι δεν επροβλεψαμε το ρολο, που εμελλε να διαδραματιση και το παραγνωρισαμε;

Μέχρι επι-
ραστην }

φοβομαι πως πολυ λιγο ωφελησαμε το ζήτημα μας και πολυ λιγο ωφεληθηκαμεν οι ίδιοι απ' αυτή μας την περιοδοεα. Οι συνδιασκέψεις τυπου, που εκμααμεν και τα δλιγα δημοσιεύματα, που εγράφτηκαν δεν πιστεύω ότι ηταν κέρδος ισάξιον των ελπίδων και των διακηρύξεων μας. Ικανοποιητική ηταν μόνο η συνάντησή μας με τον Πολωνό αντι-πρόσωπο και θετικό κέρδος εξ αιτίας του ενδιαφέροντος, που εδω ήραμε διηγερευ η χρησιμοποίηση του ρεδιοφώνου της Βουδαπέστης. "Αν όλα όσα αναφέρτηκαν ηταν αποτέλεσμα της ιδιομορφίας του ζητήματος μας ή των διεθνών συνθηκών ή της ιδιότης μας έλλειψης αρμονίας δεν ή-μπορώ να πω. Πιθανόν να έβλαψε ή και να μην έβλαψε διόλου την εκει εργασία μας ή έλλειψη εγκάρδιας και αρμονικής συνεργασίας μεταξύ μας. Χωρίς άλλο όμως είχε τον αντίκτυπο της στις εδω εμφανίσεις και τα ανακοινωθέντα μας. Η έκθεση, που με την επιστροφή του εκαμε και ο άπολογισμός της Πρεσβείας, που δημοσίευσε ο φ. Γ. Γ. είναι πολυ χρωματισμένος, χρονογραφικά όχι πολυ ακριβής στην έκφραση και τοποθέτηση των γεγονότων και υπερβολικά αισιόδοξος στις προβλέψεις του. Ίσως αυτό ηταν αναγκαίο κατά ένα τρόπο και βαθμό για τον κόσμο. Ο Κομματικός όμως οργανισμός ή η Κομματική ηγεσία έπρεπε να ενημερωθη με μια έμπιστευτική έκθεση, στην οποία ν' αναφέρονται όλες οι δυσκολίες, που δοκίμασεν, οι γνώμες που άκουσεν και η πετρα, που αποκόμισεν ο φ. Παπαϊωάννου από τις προσωπικές επαφές, που είχε με τα κόμματα των χωρών, που επισκεφτήκαμε.

Η τακτική την οποίαν ακολούθησε ο φ. Γ. Γ. δεν νομίζω ότι μου έδωσε πολλές ευκαιρίες και μέσα να σχηματισω Βάσιμη προοπτική για το ζήτημα μας, πιστεύω όμως ότι ούτε και το κόμμα βοήθησε να σχηματιση ακριβή γνώμη για το τι ορονούν τα άλλα κόμματα της Ευρώπης για το ζήτημα μας, ποιές οι πιθανότητες μελλοντικής εξέλιξης του και τι μπορούμεν ν' αναμενουμεν απ' αυτά.

Φιλικά,

Βιβλιοθήκη